

tinget forud for vedtagelsen af de gældende regler nåede man frem til, at det - frem for at give adgang til at låse dørene for beboerne - ville være mindre indgribende at give mulighed for at bruge elektroniske alarm- og pejlesystemer, som sikrer, at personalet altid er klar over, når beboere i risikogruppen er på vej ud. Personalet vil så kunne gå én tur med vedkommende eller hjælpe personen frivilligt tilbage til egne lokaler eller til aktiviteter og samvær med andre.

Kommunen eller amtskommunen kan efter servicelovens § 109 a, træffe afgørelse om at anvende alarm- eller pejlesystemer, når der er en nærliggende risiko for, at personen ved at forlade boligen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet at afværge denne risiko.

Bestemmelsen i servicelovens § 109 a, omhandler to former for systemer, hvorefter man lovligt kan overvåge den pågældendes færden og udgang fra boligen: alarmsystemer der har til formål at advare personalet, og pejlesystemer der kan anvendes til at lokalisere en bortkommen person.

I Socialministeriets bekendtgørelse nr. 870 af 30. november 1999 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne er der i § 3, foretaget en udtømmende opregning af de systemer, som lovligt kan anvendes for at følge den enkelte persons udgang fra boligen.

2.2. Flytning

Reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke kom i den endelige udgave af lovforslaget om magtanvendelsesreglerne til at gælde ikke alene for personer, der modsætter sig en flytning, men også for personer, der forholder sig passivt, idet de ikke er i stand til positivt at tage stilling hertil.

Følgende betingelser skal være opfyldt for, at der kan gennemføres en flytning af personer, der enten modsætter sig eller forholder sig passive hertil:

- 1) Det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig, og
- 3) den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger, og
- 4) udsætter sig selv for at lide alvorlig personskade, og
- 5) det vil være uforsvarligt ikke at sørge for en flytning.

Begrebet flytning omfatter flere situationer. Der kan for det første være tale om, at der visiteres fra en oprindelig bolig til et botilbud. Dernæst kan der være

tale om situationer, hvor der visiteres fra et botilbud til et særligt indrettet kommunalt eller amtsligt botilbud. Endelig er der de situationer, hvor den pågældende flyttes til/fra en skærmet enhed inden for samme bygelse.

2.3. Omsorgspligt

De gældende regler omfatter dels regler om magt-anvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i servicelovens kap. 21 og dels omsorgsbestemmelsen i § 67 a overfor personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er i stand til at tage vare på deres egne interesser. Den i servicelovens § 67 a beskrevne forpligtelse for det offentlige til at yde hjælp til personer, som ofte ikke kan give et habilt samtykke til at modtage hjælpen, blev i bemærkningerne til loven omtalt som en omsorgspligt. De kommunale og amtslige myndigheder er herefter forpligtet til at sørge for hjælp med det formål at forebygge problemer, forbedre udviklingsmuligheder, livsudfoldelse og aktiviteter for den pågældende samt forbedre dennes kontakt med andre mennesker og yde omsorg og pleje gennem en helhedsorienteret indsats, jf. formålsbestemmelsen i servicelovens § 67. Samtidig forpligtes myndighederne til at være opmærksom på, om der er pårørende eller andre, der kan varetage den pågældendes interesser, og om der kan være behov for, at der bliver udpeget en værge.

Omsorgsplikten skal dog ses i lyset af servicelovens grundlæggende udgangspunkt om, at det er frivilligt, om man vil modtage hjælp efter den sociale lovgivning. De borgere, der er i stand til at tage stilling til, om de ønsker at modtage hjælp efter serviceloven, kan selvfølgelig vælge at undlade at tage imod hjælpen.

Omsorgsplikten forudsætter således, at den pågældende ikke er i stand til at gøre brug af denne selvbestemmelsesret. Hjælpen skal dog herefter ydes i et samarbejde med den pågældende og under hensyn til de ønsker, som den pågældende kan give udtryk for. Udøvelse af omsorgsplikten kan ikke ske ved magtanvendelse i form af fysisk tvang.

3. Hovedpunkter i forslaget

Med dette lovforslag tilsigtes en justering af mulighederne for at gribe ind overfor personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne er ude af stand til at tage vare på sig selv. Det er hensigten, at disse personer, som kan have særdeles svært ved at udøve deres selvbestemmelsesret, får den nødvendige hjælp, omsorg og pleje m.v. samtidig med, at retssikkerheden for den enkelte opretholdes.

Det er stadigvæk formålet med bestemmelserne at